

Ikääntyneiden hyvinvointia edistävät palvelut

Kaupunginhallitus 20.1.2025

Tarja Puskala, hyvinvointijohtaja
Hanna Karojärvi, kehittämispäällikkö

Ikääntyneiden hyvinvointia edistävät palvelut

Esityksen sisältö

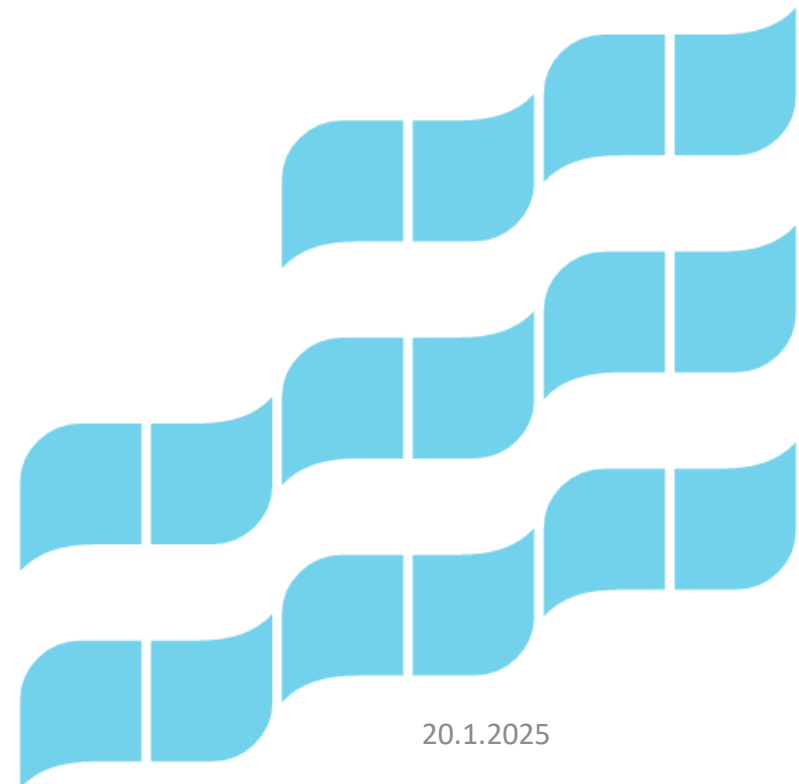
- 3 Tampereen strategia 2030
- 4 Nykytila ja ehdotukset etenemisestä
- 5 Lakitaustaa
- 6 Ehdotukset etenemisestä
- 7 – 8 Väestötietoa ikääntyneistä

Kaupungin palvelut:

- 10 Kaikille suunnatut hyvinvointia edistävät palvelut
- 11 - 12 Kulttuuri- ja liikuntarahasto
- 13 –14 Ikääntyneiden kohdennetut liikuntapalvelut
- 15 –18 Ikääntyneiden kohdennetut kulttuuripalvelut
- 19 Ikääntyneiden hyvinvointia edistävät muut palvelut
- 20 Osallistuminen ja vaikuttaminen
- 21 Kohtaamispaikat
- 22 Avustukset

Ajankohtaista:

- 24 Lähitorit
- 25 Kädentaitopajat
- 26 – 28 Ikääntyneet Hyvinvoinnin kehitysohjelmassa
- 29 Lisätiedot/Yhteyshenkilöt

"Tampere on paras paikka kasvaa, kehittyä ja ikääntyä. Teemme kaupungista lapsi- ja ikäihmisystävällisen" (Tampereen strategia 2030)

Nykytila

Ikääntyneiden Tampere

Tampere panostaa ikääntyneiden palveluihin hyvin. Pääosin kaikki ikääntyneille kohdennetut palvelut järjestetään sivistyspalveluissa. **Ikääntyneille kohdennettujen palveluiden käyntimääriä, kustannuksia ja vaikuttavuutta ei kuitenkaan seurata ja kehitetä kokonaisuutena.** Ikääntyneiden kohdennetuille palveluille ei ole käytössä kaupunkitasoista kokonaiskustannusten seurannan laskentatunnistetta.

Sote-Pela-uudistuksen yhteydessä merkittävä osa ikääntyneiden kohdennetuista palveluista ja niiden resursseista siirtyi hyvinvointialueelle. Pirha tekee tarkennuksia tulkintaansa palveluiden lakisääteisyydestä ja muokkaa ikääntyneiden palveluverkkoaan uuden tulkinnan mukaiseksi. **Pirhan palveluverkkomuutoksiin on vuosina 2023 – 2024 vastattu kaupungilla reagoiden tapauskohtaisesti.**

Kaupungin tulee tarkastella ikäihmisten palveluja omista nykyisistä tehtävistään käsin. Kestävä toimintatapa ei ole, että kaupunki ottaa hoitaakseen kaikki aiemmin kaupungilla olleet tehtävät, joista Pirha siirron jälkeen luopuu.

Kunnilta edellytetään edelleen suunnitelmaa toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi.

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6-7§

"Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Hyvinvointialueella on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy hyvinvointialueen muihin lakisääteisiin tehtäviin"

Kunnilta edellytetään myös suunnitelmaa toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi .

(Laki ikääntyneen väestön tukemisesta 28.12.2012/980 ja 876/2022 §5).

Ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämisen toimenpiteet

Vahvistetaan tietoperustaa ja -johtamista

- Ikääntyneiden tamperelaisten hyvinvoinnin nykytilasta tuotetaan tietopohja osana hyvinvointikertomustyötä yhteistyössä hyvinvoinnin kehitysohjelman kanssa. Ikääntyneille kohdennetuista palveluista kootaan vertailukelpoista tietoa vaikuttavuuden arvioimiseksi ja asiantuntijoiden yhteistyötä vahvistetaan.

Kehitetään yhteistyötä

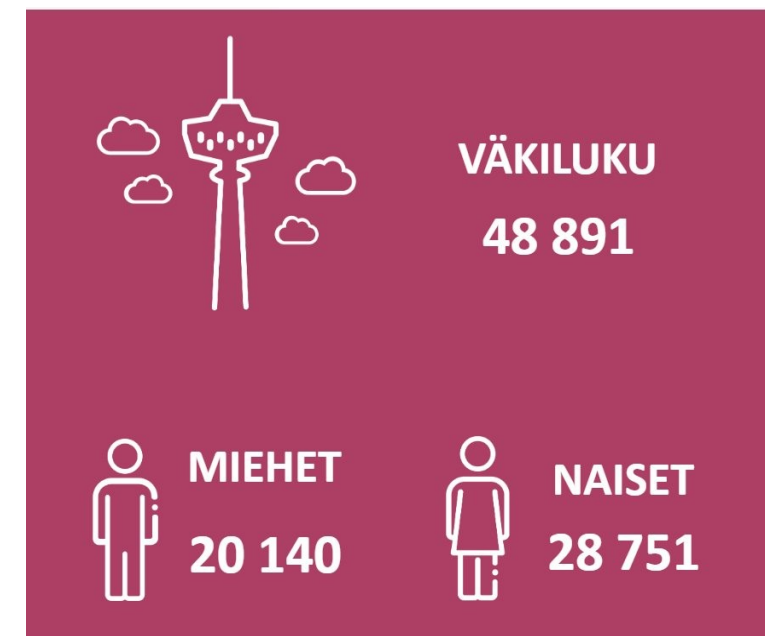
- Järjestöyhteistyötä ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämiseksi kehitetään vaikuttavuutta vahvistaen. Kaupunki priorisoi ikääntyneiden palveluissa omien tilojen käyttöä. Toiminnassa keskitytään nykyisten perustehtävien sekä yhteistyön kehittämiseen ikääntyneiden hyvinvointia edistävissä palveluissa.

Asetetaan tavoitteet

- Kaupungin uuteen hyvinvointisuunnitelmaan vuosille 2026-2029 sisällytetään ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma, joka sisältää tavoitteet ikääntyneiden tamperelaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvinvointisuunnitelma käsitellään valtuustossa kuluvan vuoden joulukuussa.

Seniori, ikääntynyt, ikäihminen, vanhus?

- Laissa puhutaan **ikäntyneestä väestöstä**, kun viitataan vanhuuseläkkeeseen oikeuttavassa iässä olevaan väestöön. Pelkästään iän perusteella voidaan kuitenkin tehdä vain yleisiä olettamuksia henkilön toimintakyvystä.
- Tilastoissa tyypillisesti 65-vuotta täyttäneet luokitellaan **ikäntyneiksi**. Tampereella tähän ikäryhmään kuului vuoden 2023 lopussa **19,5% tamperelaisista**.
- **Senioreista** puhutaan, kun viitataan eläkeiän saavuttaneisiin henkilöihin, joiden terveys ja toimintakyky kuitenkin edelleen mahdollistavat aktiivisen itsenäisen osallistumisen ja toimijuuden. Toimintakyvyn heikentymistä voidaan tukea ennaltaehkäisevillä palveluilla.
- **lökkäällä henkilöllä** tarkoitetaan henkilöä, jonka fyysinen, kognitiivinen, psyykinen tai sosiaalinen toimintakyky on heikentynyt korkean iän myötä.
- Niille, jotka terveytensä tai toimintakykynsä vuoksi tarvitsevat turvallisen arjessa selviytymisen tueksi palveluita, tuotetaan hyvinvointialueiden järjestämisvastuulla olevia kohdennettuja ikääntyneiden palveluita.

Kuva: Ikääntyneiden väkiluku Tampereella (väestötieto 2023)

Ikääntynyt väestö Tampereella

- Valtaosa (**89%**) tamperelaisista **65-vuotta täyttäneistä asuu kotona**, eikä tarvetta Pirhan ikääntyneiden palveluille ole.
- Säännöllisen kotihoidon piirissä 65 vuotta täyttäneistä tamperelaisista oli noin 7,3 % vuonna 2023.
- Ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa (yli 65-vuotiaat) tilastoitiin Tampereella vuonna 2023 n. 652 000 hoitopäivää. Tämä tarkoittaa, että ympärivuorokautisessa asumis- tai laitospalvelussa asui päivittäin keskimäärin 1790 tamperelaista eli 3,7 % yli 65-vuotiaasta väestöstä.
- Väestöennusteen mukaan yli 65-vuotiaiden määrä Tampereella tulee kasvamaan **vuoteen 2030 mennessä noin 1 000 asukasta/vuosi (14 %)**
- Itsensä yksinäiseksi kokevien osuus Pirkanmaalla on 65-vuotta täyttäneillä 10,1 % ja yli 75-vuotiailla 12 %. Lakisääteisissä iäkkäiden palveluissa yksinäisyydestä kärsii Pirkanmaalla 19,6 % asiakkaista (Sotkanet).

VÄKILUKU IKÄRYHMITTÄIN

IKÄ	HENKILÖÄ
▲	
65 - 69	12 316
70 - 74	11 937
75 - 79	11 441
80 - 84	6 648
85 - 89	4 118
90 - 94	1 916
95 -	515
Yhteensä	48 891

Taulukko: Tampereen ikääntynyt väestö ikäryhmittäin (väestötieto 2023)

20.1.2025

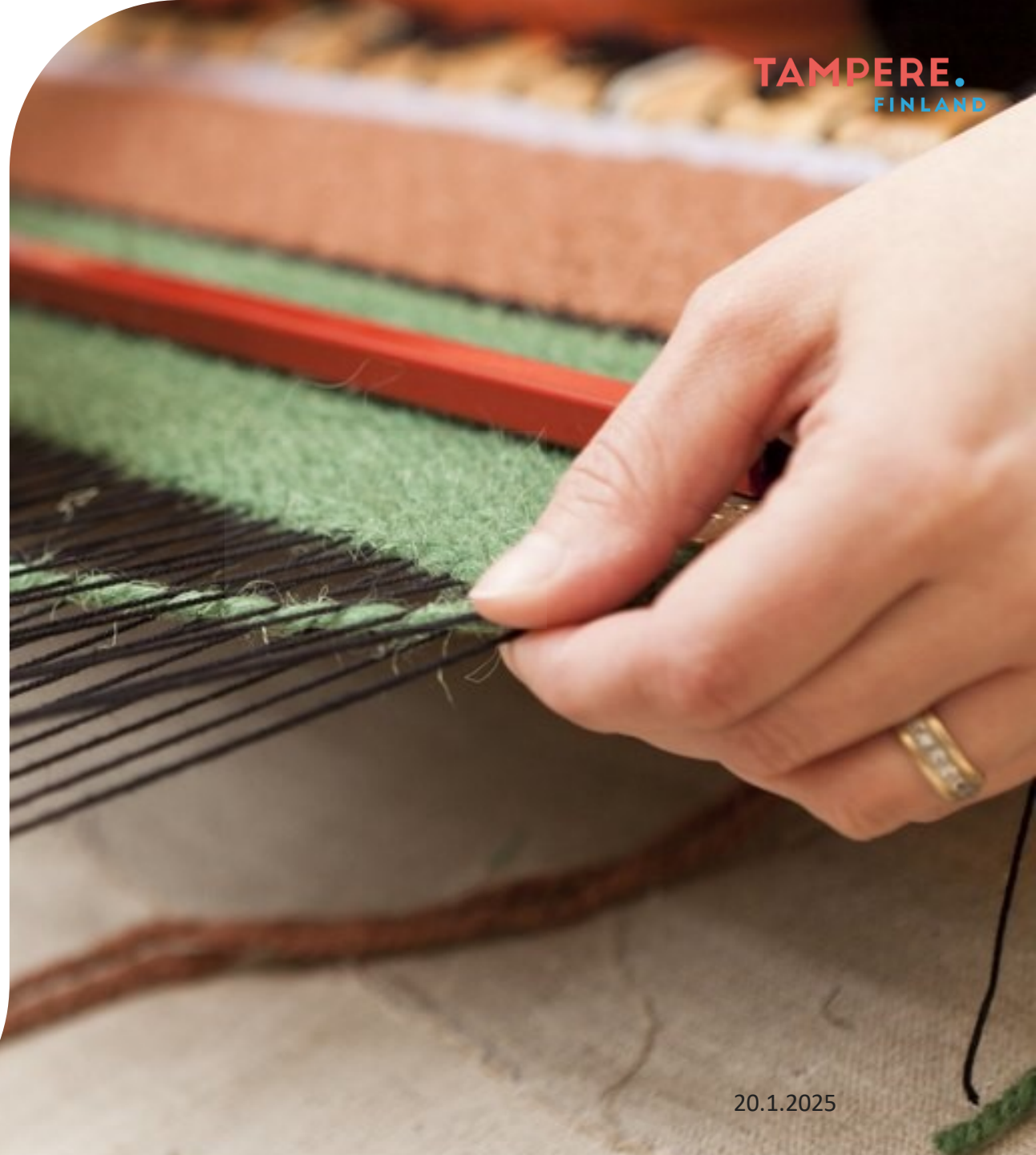
Kaupungin palvelut

Kaikille suunnatut hyvinvointia ja terveyttä edistävät palvelut

- Kaupungin tehtävänä on edistää kaikkien kaupunkilaisten hyvinvointia - tätä tehtävää toteutetaan toisaalta tuottamalla kohdennettuja palveluita eri väestö- ja ikäryhmille ja toisaalta kaikille yhdenvertaisesti tarkoitetuilla hyvinvointia ja terveyttä edistävillä palveluilla ja suunnittelulla.
- Kaupungilla ei tällä hetkellä ole voimassaolevaa *suunnitelmaa toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi*. Ikäihmisten hyvinvointisuunnitelma tullaan laatimaan osana kokoavaa hyvinvointisuunnitelmaa. (*Laki ikääntyneen väestön tukemisesta 28.12.2012/980 ja 876/2022 §5*)
- Tampereen kaupunki kuuluu Ikäystävällinen kaupunki – verkostoon (WHO).
- Hyvinvointia tukevista, kaikille suunnatuista palveluista voidaan tunnistaa palveluita, joissa ikääntyneiden osuus käyttäjistä korostuu. Näitä ovat esimerkiksi:
 - Maksuton liikuntaneuvonta ja liikuntaneuvonnan kautta maksuton ryhmäosallistuminen vähän liikkuville (liikuntaseteli)
 - Kulttuuri- ja liikuntaluotsitoiminta
 - Erityisliikuntaryhmät (40 ryhmää)
 - Esteettömät liikkumisympäristöt esim. ulkokuntosalit, esteetön uimaranta ja tasamaan ladut.
 - Palveluliikenne (Pali)

Kulttuuri- ja liikuntarahasto

- Kaupungin kulttuuri- ja liikuntarahaston tarkoitus on edistää tamperelaisten, erityisesti ikäihmisten, hyvinvointia ja yhdenvertaista osallistumista kulttuuri- ja liikuntatoimintaan sekä parantaa kulttuuri-, liikunta- ja muiden vapaa-ajanpalveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta.
- Vuosittain käytettävistä varoista vähintään puolet tulee kohdistaa ikäihmisille suunnattuihin palveluihin.
- Rahasto karttuu valtiokottorin kautta saaduilla perintörahoilla ja muilla testamentti- ja lahjoitusvaroilla.
- Viime vuosina rahastosta on budjetoitu käytettäväksi vuosittain 500 000€.

Kulttuuri- ja liikuntarahaston käytön kohdentaminen ikääntyneille

- Kulttuuri- ja liikuntarahastosta kohdistetaan vuosittain varoja ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen n. 400 000€.
- Noin kolmannes käytetyistä varoista kohdistuu vuosittain erityisesti senioreille ja kotona itsenäisesti asuville ikääntyneille. Merkittävimmät kokonaisuudet vuonna 2024 olivat: Palveluliikenneavustajat (30 000€), työväenopiston kurssialennukset yli 65-vuotiaille (25 000€), liikuntapalveluiden senioreille suunnatut tapahtumat ja liikunta- ja kulttuuriluotsitoiminta (16 000€) sekä matalan kynnyksen kohtaamispaikoille ja korttelikerhoihin tuotetut kulttuurisisällöt (15 000€).
- Lähes 300 000€ rahastosta kohdennetaan vuosittain yhteistyössä sote-palveluiden toimintaympäristöjen kanssa kohdistettaviin käyttötarkoituksiin:
 - Noin puolet tästä kohdistuu ennaltaehkäisevään liikunta- ja kulttuuritoimintaan etenkin lähitoreilla sekä liikkuvina kulttuuripalveluina (esim. liikkuva näyttämö)
 - Noin 100 000 eurolla tuotetaan kulttuuriesityksiä asumispalveluiden asukkaille (esimerkiksi tanssikummitoiminta)
 - Rahastosta tuotetaan kulttuurisisältöjä myös päiväkeskusryhmille sekä etenkin videovälitteisinä etäsisältöinä kotihoidon asiakkaiden koteihin.

Liikuntalaki (930/2015)

Liikuntalain mukaan kunnan vastuulla ovat esimerkiksi

Yleisten edellytysten luominen kunnan asukkaiden liikunnalle paikallistasolla .

Tätä tehtävää edistetään onnistuneesti mm.

- järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioiden
- tukemalla kansalaistoimintaa ja seuratoimintaa
- rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja

Ikääntyneiden kohdennetut liikuntapalvelut

- Senioriliikuntaryhmät (60+ ja 75+ vuotiaiden maksulliset liikuntaryhmät (210 ryhmää)). 69 näistä on seniorikuntosaliiryhmiä (ml. Starttikurssit ja laiteopastukset).
- Yli 65-vuotiaille mahdollistettu 2024 alkaen maksuttomat uimahallikäynnit klo 9-15.
- Liikuntaneuvonnan kautta vähän liikkuvien on mahdollista osallistua maksutta liikuntapalveluiden liikuntakurssille (kevään -24 aikana yht. 45 henkilöä maksuttomalle liikuntakurssille, joista 26 hlöä yli 60 v.).
- Kaupungin vapaaehtoiset liikunta- ja ympäristöluotsit toimivat vertaisohjaajina järjestäen viikoittaisia kävely- ja kuntosaliryhmiä ympäri kaupunkia sekä tapahtumaluonteisesti retkiä lähiluontoon. Luotsia voi pyytää maksutta kaveriksi myös yksittäisille luotsauksiin esim. kuntosalille, uimahalliin tai luontopolulle.
- Tampereen kanavalla liikuntaryhmiä maksutta etäyhteydellä (2/vko)
- Liikuntavälineitä lainaksi kirjastoista (yhteistyö kotihoidon kanssa)
- Kulttuuri ja liikuntarahaston varoilla tuotetaan maksuttomia liikuntaryhmiä eri puolilla kaupunkia (mm. Lähitoreilla, Peltolammin srk-keskuksella jne.) yhteensä 12 paikassa. **Kokeiluna kesäkuun 2025 loppuun asti 2 ohjattua ja 2 laiteopastusryhmää entisillä lähitoreilla Pohjolan palvelukeskuksen sekä Pispan palvelukeskuksen kuntosaleilla.**
- Ikääntyneiden liikunnan merkittävänä kumppanina ovat järjestöt, joiden toimintaa tuetaan avustuksin ja tarjoamalla tiloja (Esim. Salhojankadun kuntosali)

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019)

Laissa todetaan, että kunnan tehtävänä on järjestää kulttuuritoimintaa.

Tämän tehtävän toteuttamiseksi kuntaa veloitetaan esimerkiksi

- edistämään kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä
- edistämään kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa
- edistämään kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa.

Kunnan tulee tehdä ja niihin liittyviä palveluita järjestäessään ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja voimavarat sekä **eri väestöryhmien tarpeet**

Ikääntyneiden kohdennetut kulttuuripalvelut 2/3

- Kaupungin vapaaehtoiset **Kulttuuriluotsit** lähtevät maksutta kaveriksi kulttuurikohteisiin ja –tapahtumiin. Luotsien kanssa useimpiin kulttuurikohteisiin pääsee maksutta tai alennettuun hintaan.
- Työväenopistossa ikääntyneille (yli 67-v) alennetut osallistumismaksut kurssinhinnasta (-30%). Yksi alennus / lukukausi.
- Eri puolilla kaupunkia (esim. lähitorit, kirjastot, Laikku) lukuisia kaikille avoimia maksuttomia konsertteja, yhteislaulutilaisuuksia, teatteri-esityksiä, tansseja, opastuksia ja kulttuuriraitteja jne.
- Kaikukortti tiukassa taloudellisessa tilanteessa oleville. Kaikukortilla pääsee maksutta kulttuurikohteisiin.

Kuva: Laura Vanzo

Ikääntyneiden kohdennetut kulttuuripalvelut 3/3

Yhteistyössä itsenäistä asumista tukevien sekä asumispalveluiden kanssa:

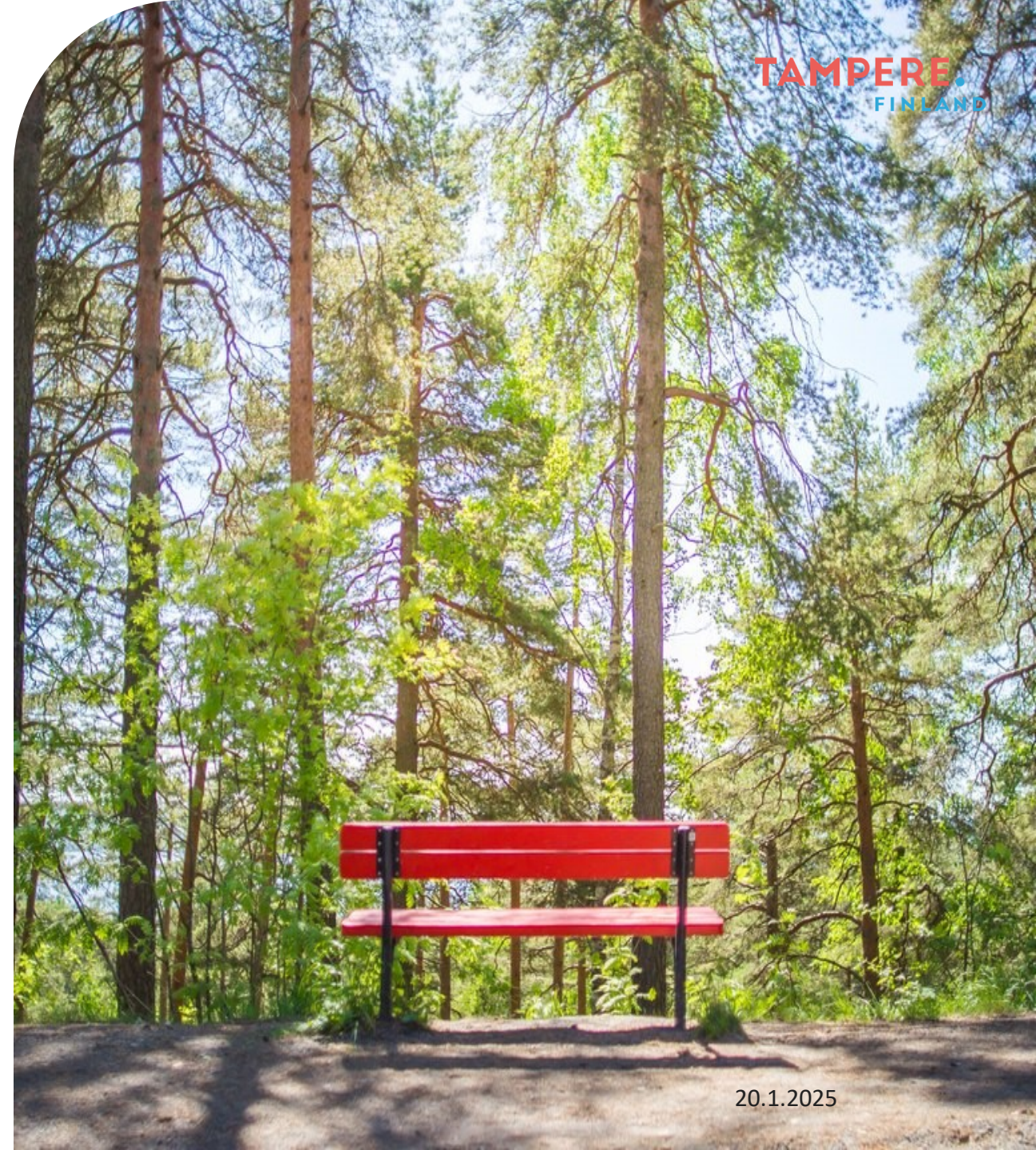
- Taiteilija- ja tanssikummit kiertävät ikäihmisten asumispalveluissa ja päivätoiminnassa v. 2024 yht. 1150 tuntia (135 ryhmäkotia, päiväkeskustoimintapäiviä 62). Konsertteja tai muita kulttuuritilaisuuksia vähintään 1 vuodessa / toimintayksikkö (yli 200 esitystä).
- **Konkarit –ikäihmisten museopalvelut:** Lainattavat museopaketit ja äänimuseot esim. palvelutaloihin ja päivätoimintaryhmiin, museolehtorin museotuokiot päiväkeskusryhmissä, ikäihmisten toimintaympäristöissä kiertävä auton peräkonttimuseo, Tatamuri® - kuvataideryhmätoiminta muistisairaille ja heidän läheisilleen
- Yhteistyö Tampereen teatterin ja Tampereen työväen teatterin Liikkuvan näyttämön kanssa.
- Tampere aiheisia videoita 2-4 kpl / vuosi käytettäväksi asumispalveluihin, päivätoimintaryhmiin ja kotihoitoon.

Kuva: Saarni Säilynoja

Ikääntyneiden hyvinvointia edistävät muut palvelut

- Eläkeläishinnat esim. joukkoliikenteessä
- Lisäpenkit toivotuille reiteille (vanhusneuvoston aloitteesta), ikäystävällisten ympäristöjen suunnittelu
- Hissiavustukset taloyhtiöille
- Kirjaston digituki avoimena ja ajanvarauksella (paikan päällä ja etänä (puh, sp)). Digituki on matalan kynnyksen neuvontaa ja ohjausta ja sitä tuottavat myös Pirha ja järjestöt. Digituen koordinointia kehitetään paraikaa työryhmässä.
- Palveluliikenteen Pali-bussin avustajia palkattuna Tampereen Sarka Oy:n kautta 7 reitille.

Ikääntyneiden osallistuminen ja vaikuttaminen

- Tampereella on toiminut vuodesta 1988, nyt kuntalakisääteinen **vanhusneuvosto**, joka kokoontuu säännöllisesti ja jonka resursseista (esittelijäsihteeri, kokouspalkkiot ja toimintaraha) kaupunki huolehtii
- Tampereen alueen lähitorilla on toteutettu osallistuvaa budjetointia v. 2023 ja 2024. Vuoden 2024 aikana jokaisella lähitorilla on ollut käytössään 2 500€ kulttuuriin ja liikuntaan. Lähitorien asiakkaat ovatideoineet ja päättäneet mihin lähitorin osuraha käytetään. Osurahalla hankitaan lähes 100 kulttuurituokiota, –kurssia tai liikuntaryhmää lähitorille.

Kuva: Olli-Pekka Latvala

Kohtaamispaikat ikääntyneille

Sosiaalinen kanssakäyminen lisää hyvinvointia sekä pitää yllä toimintakykyä. Yhteisöllinen toiminta ja kohtaamispaikat ovat kävijöilleen erittäin merkityksellisiä. Iäkkäille on tarjolla lukuisia matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, joissa on mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen. Näillä alustoilla tarjolla on myös vaihtelevasti erilaisia aktiviteetteja ja harrastusmahdollisuuksia.

- **Pirha:** Lähitorit (13 toimipistettä) kattavasti ympäri kaupunkia – palveluverkko muuttuu 2024 - 2025.
- **Järjestöt:** Tampere Missio: Likellä kerhot (37 kpl), Kansalaistalo Mansikkapaikka, Koivupirtin säätiö: Iloa arkeen pysäkit (3 kpl), Amurin Teon Tupa, Ysti ry: Verkko, Tampereen Hervantalaiset ry: Venlan tupa, Pohjois- Teiskon Maa- ja kotitalousseura ry
- **Tampereen ev.lut. seurakunta:** Mummonkammari ja Senioripäivät seurakuntakeskuksissa

Kohtaamispaikkojen tärkeydessä viestii selvästi adressi, sekä muut yhteydenotot ja vetoomukset, joita kaupungille ja Pirhalle on toimitettu lähitorien palveluverkon ja harrastusmahdollisuuksien karsimiseen liittyen. Kädentaitojen harrastustoiminnan ympärille rakentuvaa yhteisöllisyyttä tuetaan kokeilulla (6/2025 asti) tarjoamalla Pohjolan palvelukeskuksen kädentaitotilat omaehtoisen harrastamisen käyttöön. Rinnalle hankitaan myös tuntiperusteisesti kädentaitojen ohjausta muutama tunti viikossa.

Ikääntyneiden avoimen toiminnan kokoontumistilojen vuokratukustannuksissa järjestöjä tuetaan erillisavustuksella.

Hyvinvoinnin kehitysohjelman ja kaupunkitasoisen osallisuustyön yhteistyönä selvitetään millaisia kokoontumistiloja tarjotaan jo nyt kansalaistoimintaan sekä kohtaamisen ja osallistumisen alustoiksi ja onko ikääntyneille tarpeen tai mahdollista tarjota tiloja kohdennetummin yhteisölliseen harrastustoimintaan ja yhdessäoloon.

Avustukset

- **Ikäihmisten yleisavustukset v.2024 110 900 €** (suurimpia saajia eläkeläisjärjestöt, Mukanetti)
- Ikäihmisten toimintaa tuetaan myös **merkittävästi hyvinvointia edistävästä yleisavustuksista** (Nääsவில், Setlementti, Tampere Missio ja YSTI). Tuetaan mm. kaatumisen ehkäisyä, vertaistukea ja ystävöimintää.
- Ikääntyneiden kokoontumistilojen vuokrakustannuksissa järjestöjä tuetaan erillisavustuksella (määräraha 70 000€/vuosi).

Ajankohtaista

Lähitoriyhteistyö ja muutokset palveluverkossa

- Lähitorit ovat Pirhan erityisesti ikääntyneille suunnattu palvelu. Lähitoreilla tarjotaan neuvontaa ja ohjausta itsenäisen pärjäämisen tueksi niille, jotka eivät vielä saa ikääntyneiden palveluita. Jatkossa Pirha ei tuota lähitoreilla kuntosalitoimintaa, kädentaitojen ohjausta ja -tilojen ylläpitoa tai ravintolapalveluita.
- Lähitorin tehtävä on myös tukea osallisuutta tarjoamalla erilaisia osallistumisen mahdollisuuksia. Kaupunki ja järjestöt ovat merkittävä kumppani tämän Lähitorien yhteisöllisen toiminnan toteutuksessa.
- Pirha käyttää lähitorien palveluverkon suunnittelussaan suhdelukua 1 000 ikääntynyttä/lähitoripäivä. Tämä tarkoittaa lähitoripäivien vähentymistä Tampereen alueella ja vastaavasti lisääntymistä muualle Pirkanmaalle (erityisesti liikkuvina palveluina).
- Tampereen alueella toimivista lähitoreista päivittäinen lähitoritoiminta on päättynyt Pispassa (tilalle lähitoripäiviä Tesomalla), Pohjolassa (toiminta siirtynyt Sarvikselle), Nekalassa (toiminta siirtynyt osin Nekalan seurakuntakeskukseen ja etsinnässä korvaavalle toimipisteelle tilat Hervannasta) ja Kyttälässä. Lisäksi ostopalvelulähitorien kilpailutuksen yhteydessä palveluverkkoon voi tulla muutoksia etenkin päivittäin lähitoripalveluita tarjoavien toimipisteiden osalta.
- Pirha tulee lisäämään erityisesti liikkuvia lähitoreja, millä tarkoitetaan lähitoripalveluohjaajan jalkautumista alustalle/tiloihin, jossa ei ole päivittäistä lähitoritoimintaa. Liikkuvien palveluiden suunnittelussa Pirha tekee yhteistyötä kuntien kanssa.
- Kaupunki on järjestänyt kulttuuri- ja liikuntarahaston avulla lähitoreille kulttuuri- ja liikuntasisältöjä (vuonna 2024 noin 135 000 eurolla). Kulttuuri- ja liikuntasisältöjä hankitaan jatkossakin lähitoreille ja pyritään mahdollistamaan niitä myös osaksi liikkuvien lähitorien tarjontaa.

Kädentaitopajat

- Ennen vuotta 2023 osana kotona asumista tukevia palveluita tarjottiin kädentaitopaja-harrastustoimintaa muutamilla Lähitoreilla. Myös tilojen omatoiminen käyttö oli mahdollista kokoaikaisen ohjaajan vuoksi.
- Kädentaito-ohjaajat olivat sote-henkilöstöä ja tällä perusteella tilat, resurssit ja toiminta siirtyivät vuoden 2023 alussa hyvinvointialueelle.
- Pirhan mukaan harrastustoiminnan ohjaus ei kuulu hyvinvointialueen lakisääteisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäviin ja nämä toiminnot lakkautettiin vuoden 2024 lopussa. Pirhan harrastustoiminnan ohjauksen lopettamisen vuoksi on kaupungille jätetty adressi, vetoamus ja kirjelmä, joihin on kuntosalitoiminnan osalta vastattu 13.8.2024 (KUVALA) ja vastataan kädentaito-ohjausten osalta 22.1.2025 (KUVALA)
- Pohjolan palvelukeskuksen kädentaitotilojen omatoimisen käytön jatko mahdollistetaan kokeilulla (12/2024 – 6/2025), jossa Kotilinnasäätiö ja Pirha mahdollistavat tilojen käytön ja kaupunki hankkii tuntiperusteisesti kädentaitojen ohjausta sekä huolehtii koneiden ja laitteiden ylläpidosta. Kokeilun aikana seurataan palvelun käyttäjämääriä ja kerätään palautetta jatkon suunnittelun tueksi.

Ikääntyneet Hyvinvoinnin kehitysohjelmassa

- Yksinäisyys on tunnistettu haaste Tampereella myös ikääntyneillä. Hyvinvoinnin kehitysohjelman yhtenä painopisteenä on **edistää ikääntyneiden sosiaalisuutta ja toimintakykyä**.
- Kehittämistyössä tavoitteena on yhteisöllisyyden kokemuksen lujittuminen ja toimijoiden yhteistyön syveneminen (ekosysteemiajattelu).
- Data-analyysin pohjalta muodostetaan kokonaiskuva ikääntyneiden hyvinvoinnin nykytilanteesta sekä palvelutarpeesta Tampereella.
- Vuonna 2025 käynnistyy Toimintakykyä ja osallisuutta etsivällä kulttuurisella vanhustyöllä -hanke
- Yhtenä toimenpiteenä tammikuussa 2025 alkaa yhteisöruokailun kokeilu ikäihmisille Hervannassa.

Yhteisöruokailu - kohtaamisia, kulttuuria ja kestäviä valintoja

- Kokeilu järjestetään maanantaisin 13.1. - 26.5.2025 Hervannassa
- Ruokailun tavoitteena on yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen
- Pirkanmaan Voimia lahjoittaa hävikkiruuan, Tredun opiskelijat kuljettavat ruuan YSTI ry:n tilaan, jossa ruoka jaetaan asiakkaille
- Kulttuuri- ja liikuntarahastosta kustannetaan ruokailun yhteyteen kulttuurituokioita. Tampereen kaupungin kulttuuri- ja liikuntapalvelut käyvät kevään aikana esittelemässä toimintaansa (kulttuurinen palveluohjaus)
- Toimintamallia ja sen mahdollista jatkamista ja laajentamista tullaan arvioimaan kokeilun aikana

Toimintakykyä ja osallisuutta ikäihmisille etsivällä kulttuurisella vanhustyöllä -projekti TOSIKUVA

- Projektin kesto 2025-2027
- Kulttuuri käsitetään projektissa laajasti, ja se kattaa kaiken elämän mielekkyyttä lisäävän toiminnan
- Tavoitteena yksinäisyyden vähentyminen sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääntyminen
- Otetaan käyttöön IKO3 hankkeissa kehitetty etsivän kulttuurisen vanhustyön toimintamalli, tarkoituksena löytää ne henkilöt, jotka tarvitsevat tukea kulttuuriin osallistumisessa
- 11/2024 kerättiin työpajoissa tietoa tamperelaisten ikääntyneiden osallistumisen esteistä, työpajoissa 96 ikäihmistä
- Kulttuurisen vanhustyön toimijoiden verkostoista kootaan ekosysteemi tukemaan ja kehittämään ikääntyneiden kulttuuriosallisuutta, ensimmäinen ekosysteemin kokoontuminen 1/25
- Löydetään kokeilujen kautta ratkaisuja kulttuuriin osallistumisen esteisiin

Lisätiedot:

- Tarja Puskala, hyvinvointijohtaja, puh. 0505951079, etunimi.sukunimi@tampere.fi
- Hanna Karojärvi, kehittämispäällikkö, puh. 0408007410, etunimi.sukunimi@tampere.fi
- Mika Vuori, ohjelmapäällikkö, Hyvinvoinnin kehitysohjelma, puh. 0408063132, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Kuva: Visit Tampere / Laura Paronen